

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

zo 16. mája 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Slobodné poskytovanie služieb – Trhy s finančnými nástrojmi – Smernica 2014/65/EÚ – Článok 3 – Vyňatie z pôsobnosti smernice 2014/65/EÚ – Investičný sprostredkovateľ vyňatý z pôsobnosti tejto smernice – Právna úprava členského štátu, ktorá zakazuje tomuto sprostredkovateľovi postúpiť pokyny klientov investičnej spoločnosti usadenej v inom členskom štáte“

Vo veci C-695/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Městského soudu v Prahe (Česká republika) z 26. októbra 2022 a doručený Súdnemu dvoru 10. novembra 2022, ktorý súvisí s konaním:

Fondee a.s.

proti

České národní bance,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory E. Regan, sudcovia Z. Csehi, M. Ilešič, I. Jarukaitis a D. Gratsias (spravodajca),

generálny advokát: G. Pitruzzella,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Fondee a.s., v zastúpení: J. Šovar, advokát,
- Česká národní banka, v zastúpení: P. Krutiš a J. Spiryt,
- česká vláda, v zastúpení: J. Očková, M. Smolek a J. Vlácil, splnomocnení zástupcovia,
- fínska vláda, v zastúpení: M. Pere, splnomocnená zástupkyňa,

* Jazyk konania: čeština.

– Európska komisia, v zastúpení: C. Auvret, M. Mataija a P. Němečková, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 14. novembra 2023,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 3 ods. 1 a 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (Ú. v. EÚ L 173, 2014, s. 349), v spojení s jej článkom 34, ako aj výkladu článku 56 ZFEÚ.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Fondée a. s. a Českou národní bankou (Česká republika) vo veci pokuty, ktorú táto banka uložila uvedenej spoločnosti za porušenie zákazu postúpiť pokyny klientov týkajúce sa investičných nástrojov obchodníkovi s cennými papiermi so sídlom v inom členskom štáte než v Českej republike.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Ako vyplýva z článku 1 ods. 2 písm. a) smernice 2014/65, táto smernica stanovuje požiadavky týkajúce sa udeľovania povolení investičným spoločnostiam a podmienok výkonu ich činnosti.
- 4 Článok 3 tejto smernice, nazvaný „Voliteľné výnimky“, v odsekoch 1 a 3 stanovuje:

„1. Členské štáty sa môžu rozhodnúť neuplatňovať túto smernicu na žiadne osoby, pre ktoré sú domovským členským štátom za predpokladu, že činnosti týchto osôb sú povolené a regulované na vnútroštátnej úrovni a tieto osoby:

...

- b) nemajú oprávnenie poskytovať žiadnu investičnú službu okrem prijatia a postúpenia pokynov týkajúcich sa prevoditeľných cenných papierov a podielov podnikov kolektívneho investovania a/alebo poskytovať investičné poradenstvo súvisiace s takýmito finančnými nástrojmi, a
- c) počas poskytovania tejto služby majú oprávnenie postúpiť pokyny iba:
 - i) investičným spoločnostiam, ktorým bolo udelené povolenie v súlade s touto smernicou;

...

3. Osoby vylúčené z tejto smernice podľa odseku 1 nesmú využívať právo poskytovať služby ani vykonávať činnosti ani zakladať pobočky podľa článkov 34 a 35.“

5 Článok 4 uvedenej smernice, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, v odseku 1 uvádza:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

(1) ‚investičná spoločnosť‘ je každá právnická osoba, ktorej bežné podnikanie alebo činnosť predstavuje poskytovanie jednej alebo viacerých investičných služieb tretím stranám a/alebo vykonávanie jednej alebo viacerých investičných činností na profesionálnom základe.

...

(2) ‚investičné služby a činnosti‘ sú všetky služby a činnosti uvedené v časti A prílohy I týkajúce sa akéhokoľvek nástroja uvedeného v oddiele C prílohy I.

...

(46) ‚fond obchodovaný na burze (exchange-traded fund – ETF)‘ je fond, s ktorého aspoň jedným podielom alebo triedou akcií sa počas dňa obchoduje aspoň na jednom obchodnom mieste a s aspoň jedným tvorcom trhu, ktorý prijme opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa cena jeho podielov alebo akcií na obchodnom mieste výrazne neodchýlila od jeho čistej hodnoty aktív a podľa okolností od jeho indikatívnej čistej hodnoty aktív;

...“

6 Článok 5 tej istej smernice, nazvaný „Požiadavky na povolenie“, v odseku 1 stanovuje:

„Každý členský štát vyžaduje, aby poskytovanie investičných služieb a/alebo vykonávanie investičných činností ako pravidelnej pracovnej činnosti alebo podnikania na profesijnej báze podliehalo predchádzajúcemu udeleniu povolenia v súlade s touto kapitolou. Takéto povolenie udeľuje príslušný orgán domovského členského štátu určený v súlade s článkom 67.“

7 Článok 34 smernice 2014/65, nazvaný „Sloboda poskytovať investičné služby a činnosti“, v odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby každá investičná spoločnosť, ktorej bolo udelené povolenie a ktorá je pod dohľadom príslušných orgánov iného členského štátu v súlade s touto smernicou, a v prípade úverových inštitúcií v súlade so smernicou [Európskeho parlamentu a Rady] 2013/36/EÚ [z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohlade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, o zmene smernice 2002/87/ES a o zrušení smerníc 2006/48/ES a 2006/49/ES (Ú. v. EÚ L 176, 2013, s. 338)], mohla slobodne poskytovať investičné služby a/alebo vykonávať investičné činnosti, ako aj vedľajšie služby na ich území za podmienky, že sa na takéto služby a činnosti vzťahuje jej povolenie. Vedľajšie služby sa môžu poskytovať výlučne spolu s investičnou službou a/alebo činnosťou.

Členské štáty nesmú uložiť v oblasti predmetu úpravy tejto smernice žiadne ďalšie požiadavky na takúto investičnú spoločnosť alebo úverovú inštitúciu.“

8 Z článku 67 ods. 1 tejto smernice vyplýva, že každý členský štát určí príslušné orgány, ktoré majú vykonávať každú z úloh stanovených v tejto smernici.

- 9 Príloha I k uvedenej smernici, ktorá stanovuje zoznam služieb, činností a finančných nástrojov, uvádza v bode 1 oddielu A, ktorý sa týka investičných služieb a činností, prijímanie a postúpenie pokynov týkajúcich sa jedného alebo viacerých finančných nástrojov. Oddiel C tejto prílohy týkajúci sa finančných nástrojov uvádza v bode 3 podiely v podnikoch kolektívneho investovania.

České právo

- 10 Ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a) a e) zákona č. 256/2004 Sb. o podnikaní na kapitálovom trhu, v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „zákon o kapitálovom trhu“), uvádza medzi hlavnými investičnými službami prijímanie a postúpenie pokynov týkajúcich sa investičných nástrojov a investičné poradenstvo týkajúce sa investičných nástrojov.
- 11 Ustanovenie § 5 ods. 1 tohto zákona definuje „obchodníka s cennými papiermi“ ako právnickú osobu, ktorá je na základe povolenia vydaného Českou národní bankou oprávnená poskytovať hlavné investičné služby. V ustanovení § 6 ods. 1 písm. b) uvedeného zákona sa uvádza, že sídlo právnickej osoby, ktorá je držiteľkou takéhoto povolenia, je v Českej republike.
- 12 Podľa § 29 ods. 1 zákona o kapitálovom trhu je „investičný sprostredkovateľ“ v zmysle tohto zákona oprávnený poskytovať len hlavné investičné služby uvedené v § 4 ods. 2 písm. a) alebo e) tohto zákona. Okruh investičných nástrojov, v súvislosti s ktorými je investičný sprostredkovateľ oprávnený poskytovať služby, je vymedzený v odseku 3 uvedeného paragrafu. Napokon odsek 4 toho istého paragrafu stanovuje, že pri poskytovaní hlavných investičných služieb, ktoré sú uvedené v § 4 ods. 2 písm. a) alebo e) zákona o kapitálovom trhu, môže investičný sprostredkovateľ postúpiť príkazy najmä obchodníkovi s cennými papiermi, banke alebo investičnej spoločnosti.
- 13 Podľa § 162 ods. 1 písm. a) zákona o kapitálovom trhu sa právnická osoba alebo podnikajúca fyzická osoba dopustí priestupku tým, že neoprávnene vykonáva činnosť podľa tohto zákona, ktorá okrem iného vyžaduje povolenie alebo akreditáciu udelené Českou národní bankou, alebo zápis do zoznamu vedeného poslednou uvedenou bankou.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 14 Fondee vykonáva v Českej republike činnosť investičného sprostredkovateľa v zmysle § 29 ods. 1 zákona o kapitálovom trhu, a to na základe povolenia udeleného Českou národní bankou. Rozhodnutím z 18. januára 2021 jej Česká národní banka uložila na základe § 162 ods. 1 písm. a) tohto zákona pokutu z dôvodu, že v období od 7. októbra do 27. decembra 2019 postúpila 407 pokynov svojim klientom obchodníkovi s cennými papiermi so sídlom mimo Českej republiky.
- 15 Česká národní banka sa domnievala, že Fondee tým umožňovala svojim klientom investovať do jednotiek fondov obchodovaných na burze v zmysle smernice 2014/65, ktoré predstavujú investičné nástroje v zmysle uvedeného zákona. Podľa zistení Českej národní banky klienti spoločnosti Fondee zadali pokyn na webovom sídle uvedenej spoločnosti, ktorá ich následne postúpila jednej spoločnosti so sídlom v Holandsku. Transakcia prebiehala na základe trojstrannej zmluvy medzi touto spoločnosťou, spoločnosťou Fondee a jej klientmi.

- 16 Fondee proti rozhodnutiu, ktorým jej bola uložená pokuta, predložila bankovej rade České národní banky rozklad, ktorá ho rozhodnutím z 18. marca 2021 zamietla. Fondee následne podala na vnútroštátny súd žalobu, ktorou sa domáha zrušenia rozhodnutia o zamietnutí rozkladu.
- 17 Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že „investiční sprostředkovatelé“, ako je Fondee, sú vyňatí z pôsobnosti smernice 2014/65, keďže Česká republika využila v súvislosti s nimi možnosť stanovenú na tento účel v článku 3 ods. 1 tejto smernice.
- 18 Vnútroštátny súd uvádza, že medzi účastníkmi konania vo veci samej je nesporné, že Fondee neposkytuje investičné služby klientom, ktorí majú bydlisko alebo sídlo mimo územia Českej republiky. Dodáva však, že Fondee sa ako sprostredkovateľ zúčastňuje na poskytovaní investičných služieb investičnou spoločnosťou so sídlom v Holandsku klientom s bydliskom alebo so sídlom na území Českej republiky. Vnútroštátny súd sa preto domnieva, že Fondee ťaží zo slobodného poskytovania služieb ako „pasívny príjemca“ služieb.
- 19 Podľa vnútroštátneho súdu sa účastníci konania vo veci samej nezhodujú v tom, či sa subjekty, na ktoré sa vzťahuje článok 3 ods. 3 smernice 2014/65, ako je Fondee, môžu odvolávať na článok 56 ZFEÚ. Vnútroštátny súd konkrétne odkazuje na tvrdenie České národní banky, že vylúčenie investičných sprostredkovateľov z uplatnenia práva na slobodné poskytovanie služieb, ktoré je stanovené týmto ustanovením smernice 2014/65, sa vzťahuje na akúkoľvek účasť týchto sprostredkovateľov na poskytovaní takýchto služieb, a tak členský štát môže uvedeným sprostredkovateľom zakázať postupovať pokyny ich klientov poskytovateľom investičných služieb so sídlom v inom členskom štáte.
- 20 Za týchto okolností Městský soud v Prahe rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má osoba, ktorá je podľa článku 3 ods. 1 smernice [2014/65] vyňatá z pôsobnosti tejto smernice a ktorá podľa článku 3 ods. 3 tejto smernice nepožíva slobodu poskytovať služby v zmysle článku 34 tejto smernice, právo slobodne poskytovať služby zakotvené v článku 56 [ZFEÚ], ak sama neposkytuje na základe jednotného európskeho pasu investičné služby klientovi so sídlom v inom členskom štáte, ale prijíma investičnú službu od zahraničného subjektu používajúceho jednotný európsky pas, prípadne sa inak podieľa na poskytovaní tejto služby koncovému klientovi (sprostredkúva ju)?
2. V prípade, ak je odpoveď na predchádzajúcu otázku kladná, bráni právo Únie, najmä článok 56 [ZFEÚ], právnej úprave, ktorá zakazuje investičnému sprostredkovateľovi postupovať pokyny klienta zahraničnému obchodníkovi s cennými papiermi?“

O prejudiciálnych otázkach

- 21 Podľa ustálenej judikatúry Súdného dvora platí, že v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom zakotveného v článku 267 ZFEÚ prislúcha Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva. Z tohto pohľadu Súdnemu dvoru prináleží v prípade potreby preformulovať otázky, ktoré sú mu položené [rozsudok zo 6. októbra 2021, W.Ž. (Komora pre mimoriadnu kontrolu a verejné záležitosti Najvyššieho súdu – Vymenovanie), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 68 a citovaná judikatúra].

- 22 V prejednávanej veci treba konštatovať, ako to urobil generálny advokát v bode 23 svojich návrhov, že smernica 2014/65 vykonala úplnú harmonizáciu vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa cezhraničného poskytovania investičných služieb patriacich do jej pôsobnosti, medzi ktoré patrí, ako vyplýva z prílohy I k tejto smernici, prijímanie a postúpenie pokynov týkajúcich sa jedného alebo viacerých finančných nástrojov.
- 23 Podľa ustálenej judikatúry pritom akékoľvek vnútroštátne opatrenie z oblasti, ktorá bola predmetom úplnej harmonizácie na úrovni Európskej únie, sa musí posudzovať s ohľadom na ustanovenia tohto harmonizačného opatrenia a nie na ustanovenia primárneho práva [rozsudok z 20. apríla 2023, Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (Obec Ginosa), C-348/22, EU:C:2023:301, bod 36 a citovaná judikatúra].
- 24 V dôsledku uvedeného je potrebné preskúmať položené otázky len na základe ustanovení smernice 2014/65.
- 25 Pokiaľ ide konkrétne o článok 34 smernice 2014/65, treba uviesť, že tento článok sa týka poskytovania investičných služieb investičnou spoločnosťou, ktorej bolo udelené povolenie príslušnými orgánmi iného členského štátu, ako je členský štát, na ktorého území sa služby poskytujú.
- 26 Ako však vyplýva z rozhodnutia vnútroštátneho súdu, položené otázky sa týkajú osôb spadajúcich do pôsobnosti článku 3 smernice 2014/65, ktoré poskytujú služby výlučne klientom s bydliskom alebo so sídlom na území ich domovského členského štátu.
- 27 Za týchto podmienok treba konštatovať, že svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 1 písm. c) bod i) smernice 2014/65 vykladať v tom zmysle, že osoby, ktoré členský štát vyňal z pôsobnosti tejto smernice, sú oprávnené postúpiť na vykonanie pokyny klientov s bydliskom alebo so sídlom v tomto členskom štáte investičným spoločnostiam so sídlom v inom členskom štáte, ktorým bolo udelené povolenie na tento účel na základe uvedenej smernice príslušným orgánom tohto iného členského štátu, a teda bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá takéto postúpenie zakazuje.
- 28 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 3 ods. 1 smernice 2014/65 umožňuje členským štátom neuplatňovať túto smernicu na osoby, pre ktoré sú domovským členským štátom, s výhradou dodržania podmienok stanovených v tomto ustanovení vrátane podmienky uvedenej v písmene c) bode i).
- 29 Článok 3 ods. 1 písm. c) bod i) smernice 2014/65 tak výslovne priznáva osobám, ktoré členský štát vyňal z pôsobnosti tejto smernice, možnosť postupovať pokyny, ktoré prijímajú, investičným spoločnostiam, ktorým bolo udelené povolenie.
- 30 S výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, v prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že Česká republika využila možnosť stanovenú v článku 3 ods. 1 uvedenej smernice. Ako však takisto vyplýva z tohto rozhodnutia, § 29 ods. 4 zákona o kapitálovom trhu zakazuje investičným sprostredkovateľom v zmysle tohto zákona, ako je Fondee, postupovať pokyny investičným spoločnostiam so sídlom v iných členských štátoch.

- 31 Ako pritom v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 30 a 31 svojich návrhov, článok 3 ods. 1 písm. c) bod i) smernice 2014/65 sa týka postúpenia pokynov na akúkoľvek investičnú spoločnosť, ktorej bolo udelené povolenie, a nielen investičným spoločnostiam usadeným a povoleným v domovskom členskom štáte.
- 32 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 písm. c) bod i) smernice 2014/65 sa má vykladať v tom zmysle, že osoby, ktoré členský štát vyňal z pôsobnosti tejto smernice, sú oprávnené postúpiť na vykonanie pokyny klientov s bydliskom alebo so sídlom v tomto členskom štáte investičným spoločnostiam so sídlom v inom členskom štáte, ktorým bolo udelené povolenie na tento účel na základe uvedenej smernice príslušným orgánom tohto iného členského štátu, a teda bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá takéto postúpenie zakazuje.

O trovách

- 33 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Článok 3 ods. 1 písm. c) bod i) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

osoby, ktoré členský štát vyňal z pôsobnosti tejto smernice, sú oprávnené postúpiť na vykonanie pokyny klientov s bydliskom alebo so sídlom v tomto členskom štáte investičným spoločnostiam so sídlom v inom členskom štáte, ktorým bolo udelené povolenie na tento účel na základe uvedenej smernice príslušným orgánom tohto iného členského štátu, a teda bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá takéto postúpenie zakazuje.

Podpisy